

Az MSZMP Csongrád megyei bizottsága 1966. december 29-én megvitatta megyénk iparának 1967. évi főbb gazdasági célkitűzéseit. A megye gazdasági fejlődésének eddigi eredményeiből levonható következtetések, a realizálható lehetőségek mérlegelése alapján határozta meg idei tennivalóinkat. E feladatokban tükröződnek a népgazdasági terv alapvető célkitűzései, és érvényesülnek a helyi, a megyei sajátosságok. Feladataink megvalósítását kedvezően segíti elő, hogy a vállalatok a szokásosnál korábban megkapják jóváhagyott terveiket. Csökkent a tervmutatók száma. Növekedett a vállalatok önállósága. Több idő állt rendelkezésre az egész gazdasági tevékenység átgondolására, a feladatok kijelölésére, a végrehajtás előkészítésére. Célkitűzésünk valoraváltásában nagy jelentőségű a dolgozók tenniakarása, hogy méltó módon gondoskodik a nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulóját. Mindezek jobb feltételeket biztosítanak az ez évi tervfeladatok megkezdésére és megvalósítására.

E kedvező lehetőségek mellett azonban nem szabad figyelmen kívül hagyni azokat a tényezőket sem, amelyek bonyolultabbá, nehezebbé teszik a munkát. Ez évben készítjük elő az új gazdaságirányítási rendszer átfogó, komplex bevezetését. *Törvényszerűvé válik a régi és az új összeütközése gazdasági tevékenységünkben, szemléletünkben.* A reform bevezetése parancsolólag követeli tőlünk, hogy részleteiben is ismerjük az ezzel kapcsolatos feladatokat, s a vállalatoknál megtegyék a szükséges intézkedéseket, amelyekkel egyrészt elébe mehetnek a gazdasági mechanizmus bevezetésének, másrészt biztosítani tudják az ez évi tervfeladatok jó megvalósítását.

A megyei pártbizottság állásfoglalása kimondja: „Gazdasági tevékenységünk fő feladata a termelés, a nemzeti jövedelem növelése”. Megyénk ipari termelésének növekedési üteme mintegy 2 százalékkal mérsékeltőbb lesz, mint az előző esztendőben, de még így is meghaladja az országos előirányzatot. Mint ismeretes megyénk a második ötéves terv időszakában — a párt vidéki iparosítási politikájának eredményeként — az ország leggyorsabban iparosodó megyéi közé tartozott. Több új ipari üzem; az Országos Gumiipari Vállalat EMERGE gyára, a Magyar Kábelművek Szegedi Gyáregysége, a Kontakta stb. kezdte meg a termelést, számos meglevő ipari vállalat pedig jelentősen bővítette termelését. Ennek eredményeként az ipari termelés fejlődési üteme elérte az évi 12 százalékot, és az országos átlagot meghaladó mértékben növekedett.

A harmadik ötéves tervidőszakban tovább folytatódik ez a gyors fejlődés, de az épülő új ipari létesítmények, a meglevő üzemek bővítésével nverhető volumenemelés csak a következő években fog jelentkezni. Figyelembe kell venni azt is, hogy a növekedés ütemének mérséklése nem jelenti a termelés abszolút volumenének mérséklését. Pl. 1960. évben 60 millió forint értékű új termék elég volt a megye ipari termelésének 1 százalékos emelkedéséhez, ma ugyanehez az 1 százalékhöz már 100 millió forint többlettermelésre van szükség. Ez azt jelenti, hogy megyénk iparának termelési értéke az 1965. évi 9 milliárd forinttal szemben 1967-ben mintegy 10—11 milliárd forintra emelkedik.

A fejlesztés speciális kérdései

Gazdaságpolitikánknak változatlanul homlokterében áll az ipar fejlesztése. A termelés mennyiségének növelése mellett kedvezőbb lehetőségeket teremtünk a műszaki fejlesztésre, a termelés gazdaságosságának javítására. Pártunk Központi Bizottságának 1964. decemberi határozata alapján a kutatások, elemzések olyan tényeket, összefüggéseket tártak fel, amelyek egyértelműen mutatják, hogy *népgazdaságunk minőségi fejlődése van előtérben.* Gazdasági növekedésünk elérhető ütemében egyre nagyobb szerepet játszanak a hatékonysági tényezők. Társadalmunk szervezetében, a gazdaságunk színvonalában olyan változások mentek végbe, amelyek mellett a fejlődés, egyes korábban igénybe vehető tartalékok elapadtak, vagy kimerülőben vannak. Új források feltárására van szükség. Csongrád megyében a nagyobb fejlődés érdekében még egy ideig számolni kell a korábban igénybe vett tartalékokkal, mert még *lehetőségünk van az extenzív fejlesztésre is.* Ezzel egyidejűleg a nemzeti jövedelem növelése érdekében előtérbe kell helyezni az intenzív tartalékok feltárásának lehetőségét, hasznosítását. A nemzeti jövedelem növelése megkívánja, hogy minél több olyan terméket állítsunk elő, amire a társadalomnak szüksége van, mert annál többet használhatunk fel személyes fogyasztásra, felhalmozásra.

Az elmondottakból következik-e az, hogy mindenáron a termelés mennyiségét szorgalmazzuk? Nem! Erre utal a megyei pártbizottság állásfoglalása is: „Fontos feladatunk a termelés és a szükségletek összhangjának erősítése, a termékek minőségének növelése, a választék bővítése”. A mennyiségi szemlélet káros, fékezi az előrehaladásunkat, felesleges kapacitásokat, anyagokat köt le, nehezíti az amúgy is szűkös raktárhelyzetünket. A raktárra, és nem a szükségletekre való termelés a nemzeti jövedelem befagyasztását is jelenti.

Az új gazdaságirányítási rendszer is

Csongrád megye iparának 1967. évi feladatai

Írta: Csakmag György

elősegíti, hogy a gazdasági vezetők szakíthassanak a mennyiségi szemlélettel, a terv mindenáron való túlteljesítésével, s csakis a szükségletre, a szerződéssel lekötött árakat termeljék. Csökkenteni kell a nehezen értékesíthető, s meg kell szüntetni az eladhatatlan árú termelését. A terv végrehajtása során a termelő vállalatok az eddiginél nagyobb figyelmet fordítsanak a fogyasztói igények kielégítésére. A megyénk adottságaiból következik, hogy a tervezetten felül is növelhető a külkereskedelem és a belföldi fogyasztók által igényelt termékek termelése. E téren jó példát mutattak többek között a Szegedi Ruhagyár, a Kéziszerszámgvár, valamint a kisipari termelőszövetkezetek, amelyek csak ruházati cikkekkel 6 millió forint értékű termékkel többet adtak terven felül a belkereskedelemnek. A vállalatok a jövőben is fordítsanak még nagyobb gondot a szűk keresztszövetet képező anyagok és termékek termelésének fokozására, a termelési kapacitások maximális kihasználására.

Közismert, hogy ipari alapanyagokból behozatalra szorulunk, ezért a nemzetközi fizetési mérlegünk javítása érdekében szükséges, hogy *takarékoskodjunk a holt munkával, az anyagokkal, különösen a tőkés eredetű import anyagokkal.* Szege-den „A műanyagok az iparban” című kiállítás is tanúsította az elmúlt évben, hogy milyen lehetőségek vannak az import anyagokkal való takarékoságnak a bútór-, textil- és gépiparban. A népgazdaság szempontjából döntő fontosságú az is, hogy a külföldről behozott árúk ellenértékéért, megfelelő mennyiségű és minőségű terméket tudjunk exportálni, s az exportértékesítés Csongrád megyében a termelést meghaladó ütemben, legalább 14—16 százalékkal növekedjék. Ehhez megyénk iparának megvannak a lehetőségek és tradíciói is. Kedvezők a körülmények az élelmiszer-, a könnyű- és az újonnan meghonosodó gumiiparban, de más iparágakban, különösen a műszer- és gépiparban, valamint a kisipari termelőszövetkezetekben. A nagyobb exportlehetőségek kihasználása érdekében a vasipari szövetkezetek kooperációs szövetséget hoztak létre a baromfifeldolgozó gépsorok, komplex kisüzemek gyártására, illetve export értékesítésére.

A pártszervezetek ösztönözzék a gazdasági vezetőket, hogy a külkereskedelmi vállalatokkal együttműködve, minél több, a külföldi piacon is értékesíthető terméket hozzanak létre. Az exportra való termelés tartalékainak széles körű feltárásával segítség elő, hogy a külkereskedelmi értékesítés haladja meg a termelés növekedésének ütemét. Az export növelése érdekében fordítsunk nagyobb gondot a piackutatás jó megszervezésére, az új termékek kibocsátására, a termékek korszerűsítésére, a csomagolásra, a gyártmányok esztétikai, felhasználási-minőségi paramétereinek javítására, az export gazdaságosságának növelésére. Ezzel, s a piaci igényekhez való rugalmas alkalmazkodással nemcsak a meglevő piacokat tudjuk megtartani, hanem újabbakat is nyerhetünk. A vállalatok közül a Kenderfonó és Szővőipari Vállalat, a Mérleggyár, a Divat Kötöttáru-gyár stb. helyesen kezdeményezte a piackutató és értékesítő csoportok létrehozását. A pártszervezeteknek, gazdasági vezetőknek az export növelése mellett azonban figyelmet kell fordítani arra is, hogy *ez nem történhet a belföldi szállítási kötelezettségek rovására.*

Az igények kielégítése — politikai kérdés

Az ipar és a kereskedelem kapcsolatában ez évben új vonások kerülnek előtérbe. Az 1966. szeptember 1-ével bevezetésre került az új szállítási szerződések rendszere, amely nagyobb követelményeket ró a termelő vállalatokra, erősíti a vevők pozícióit. Ennek megfelelően számolni kell azzal, hogy a kereskedelem igényei gyakrabban változnak, választékában kibővülnek. A megrendelések a szükségletek időpontját veszik figyelembe, s a kereslet változásával módosítják. A termelő vállalatoknak ezeket figyelembe véve kell felkészülni az igények rugalmas kielégítésére, a piaci kereslet változására. A minőségi követelmények gyorsabb ütemű emelkedésére, a versenyre. A megrendelők előnyben fogják részesíteni azokat a vállalatokat, amelyek a szerződéseket határidőben, ütemes szállítással, választékban és minőségben pontosabban teljesítik.

A gazdaságpolitikai célkitűzéseknek megfelelően tovább javítjuk megyénk iparának szerkezetét, növeljük az adottságainak jobban megfelelő ágazatok fejlesztését. Az ipar területi-szerkezeti javítása mellett ez évben is tovább folytatjuk a

szétszórt telephelyek átgondolt, megalapozott összevonását, a profilrendezést, a munkakörülmények javítását, növeljük a lakosság igényeit kielégítő javító, szolgáltató tevékenységet. E téren nagyobb kezdeményezésre van szükség, az állami helyiiparban, kisipari termelőszövetkezetekben. Nálunk a termelés nem öncélú, hanem az ember szükségleteinek kielégítését szolgálja. Erről nem szabad megfeledkeznünk a helyi iparpolitikai tervek elkészítésénél. Az olyan termékek gyártását is biztosítani kell, amely „apró cikk”-nek számít, vagy nincs rajta akkora haszon, mint más termékekénél. Helytelen a tömegcikk ktsz-nek az álláspontja, hogy lemondanak a csiszolt árúk, zsebkecsék gyártásáról, azzal, hogy e termékeken kisebb a haszon, holott erre a tárgyi és személyi feltételek adva vannak. Számítalan egyéb aprócikk hiánya okoz bosszúságot a lakoságnak, mint pl. harapófogó, hűsvágó deszka, virágállvány, és mezőgazdasági kés-szerszámok stb. A szocialista társadalomban ez nemcsak gazdasági, hanem elsősorban politikai kérdés. Ennek jelentőségét szükséges hangsúlyozni, mivel az elmúlt évben sem tudtuk az igényeket maradéktalanul kielégíteni. S az ez évi tervezésnél sem fordítottak kellő figyelmet erre néhány vállalatnál és kisipari termelőszövetkezetről.

Fejődésünk jelenlegi szakaszában az ipari termelés növelésében ma már sokkal élesebben vetődnek fel mint korábban a termelés minőségi oldalai; a jövődelmezőség, a magasabb termelékenységi színvonal, a termékek technikai korszerűsítése a jobb üzem, — munkaszervezés és irányítási formák elterjesztése.

A megye munkaerőhelyzete az utóbbi években lényegesen nem változott. A népesség ugyan növekedett, de a nyugdíjas korúak számának emelkedése miatt az igénybevehető munkaképes korú népesség nem növekedett. A második ötéves terv ideje alatt az iparosítás nyomán nőtt a foglalkoztatottság és ez csökkentette a munkaerő-tartalékokat. A jelenlegi munkaerő-tartalék elegendő ugyan az új létesítmények igényeinek kielégítésére, de emellett egyre inkább a technikai fejlődés lehetőségeinek kiaknázására van szükség. Ez a termelés növelésének kimeríthetetlen forrása. A megyei pártbizottság állásfoglalása is erre utal, mikor megállapítja: „Érjük el, hogy a termelés növekedése 80 százalékból a termelékenységgel emelkedéséből származzon.” Ennek megvannak a reális előfeltételei. A lehetőség azonban még nem valóság. Csak akkor válik valósággá, ha megkülönböztetett gondot fordítunk minden üzemben a technika fejlesztésére, a korszerű üzem- és munkaszervezésre.

Ez a követelmény azt jelenti, hogy a műszaki fejlesztést minden vállalat elsőrendű feladatának tekintse. Törekedjenek arra, hogy a régi elavult gépeket magasabb termelékenységgű, korszerű gépekre cseréljék ki. Erre a célra fokozott mértékben használják ki a rendelkezésükre álló saját forrásait. Fejlessék a technológiai eljárásokat, s fejlettebb gyártási folyamatokat vezessenek be. Ezzel elősegíthetik a termékek korszerűsítését, a gyártmányfejlesztést is. A műszaki fejlődést szolgáló eszközöket távlati elgondolásokra építve, nagy körültekintéssel használják fel. Ugyanakkor a már elhagyott műszaki fejlesztéseket minél gyorsabban valósítsák meg. A pártszervezetek helyesen járnak el, ha támogatják a műszaki fejlesztési tevékenységet, a műszakiak, fizikai dolgozók ilyen irányú kezdeményezését, a feltalálók és újítók munkáját. Ennek nagy emelője lehet a helyesen megvalósított anyagi és erkölcsi ösztönzés is.

Feltárni és igénybe venni a tartalékokat

Az üzem- és munkaszervezésben, a létszámgazdálkodásban rejlő tartalékok feltárásával nagyban elősegíthető a termelékenység növelése, a termelési költségek csökkentése. Ott, ahol lehetőség van erre, a műhelyrendszerű termelést váltsák fel a magasabb szintű, zártciklusú, folyamatos termelési, gyártási rendszerekkel. Ebben jó példát mutatott a Tisza Bútoripari Vállalat szegedi gyáregysége. Átgondolt profilrendezéssel emelni lehet a termékek gyártásának tömegszerűségét. Nem gazdaságos az, hogy azonos termékeket, például kéziszerszámokat, alu-

mínium edényeket stb. több helyen különböző feltételek, különböző ráfordítási költségek mellett állítanak elő.

A figyelmet a termelés feltételeinek biztosítására, a vezetésben rejlő tartalékok feltárására kell irányítani. Ezek közül különösen fontos a korszerű munkaszervezés és szigorú létszámgazdálkodás. A helyes munkaszervezés feltételezi az időalap kihasználását, a veszteségidők csökkentését. Sok helyen a munkaidő kihasználatlansága nem a dolgozók, hanem a vezetés hibájából erednek, azzal, hogy nem készítik elő tervszerűen a munkafolyamatot, sokat kell várni a dolgozónak a rajzra, anyagra stb. Törekedni kell a vállalaton belüli „munkanélküliség” megszüntetésére. Helyenként indokolatlanul több létszámot foglalkoztatnak vagy igényelnek, holott belső átszervezéssel, gépesítéssel különösen — a kisegítő és anyagmozgatásban foglalkoztatottaknál — a létszám jelentősen csökkenthető. Ennek érdekében a vállalatok vegyék igénybe a szervezéstudományi intézetek segítségét is. *Célszerű volna felülvizsgálni az adminisztratív létszám csökkentésének lehetőségét* figyelembe véve, hogy megyénkben kedvezőbb adottságok vannak mint korábban a gépi adatfeldolgozásra. E téren figyelemre méltó a Szegedi Textilművek, a Kábelgyár, az építőipari vállalatok kezdeményezései. A tartós létszám-megtakarításból eredő bér felhasználhatósága a bérfejlesztésen túl elősegíti a létszám-megtakarítást is. A vállalatoknak jobban kell élni ezzel a lehetőséggel, bátrabban forduljanak a dolgozókhoz, kórkjék segítségüket.

A munkaerő-gazdálkodásnak jelentős tartaléka lehet a *bedolgozói rendszer* megvalósítása és kiszélesítése is. A vállalatok nagy részének van lehetősége arra, hogy egyes termékeket, alkatrészeket, összeszereléseket bedolgozókkal készítsenek el. A Kontakta szentesi gyáregységében történt ezirányú kezdeményezés előnyösnek mutatkozik, mind a vállalat, mind a dolgozók számára. A bedolgozói rendszer széles körű alkalmazását indokolja az is, hogy az anyasági segély bevezetésével csökken a női munkaerő száma, és ezek pótlását nagyban elősegítheti ez a rendszer. Figyelmet érdemel a Szegedi Faprikafeldolgozó Vállalat, a Szegedi Konzervgyár kezdeményezése is az *előkészítő telepek létrehozásában*, olyan helyen, ahol szabad munkaerő van. A vállalatok már most készüljenek fel a *diákok nyári foglalkoztatására*.

Alapos felkészülésre van szükség

Ez évi feladatok végrehajtása az alapos felkészülésen múlik. Ezt szolgálják a februárban megrendezésre kerülő *termelési tanácskozások, párttaggyűlések.* A feladatok egységes értelmezése, a termelési-műszaki és gazdálkodási követelmények, munkaverseny-mozgalmak összhangja kell hogy jellemezze ezeket a tanácskozásokat. Már a műszaki konferenciák mutassák meg, hogy egy-egy termelési egység kollektívájának vezetőjének konkrétan mit kell tenniük a maguk területén, annak érdekében, hogy elősegítsék a tervfeladatok eredményes teljesítését. Ez megköveteli a tervek lebontását — ahol erre mód van — egyénekre. A dolgozókkal ne csak a termelés mennyiségi feladatait ismer-tessék, hanem a hatékonysági tényezőket, és minőségi követelményeket is. Akkor lehetnek eredményesek a dolgozók kezdeményezései, vállalásai, ha azok egybeesnek a termelés műszaki-szervezési, gazdálkodási célkitűzéseivel, ha áthatja a munkaverseny-mozgalmat a közgazdasági szemlélet. Nagyon fontos, hogy a vállalatok a megnövekedett önállóságokban rejlő lehetőségeket, tartalékaikat a dolgozók bevonásával, azok kezdeményezésével használják ki. Csak így tudjuk a termelési tanácskozásokat érdemi munka-megbeszéléseké formálni, az értékes javaslatok fórumává tenni. A gazdasági vezetők akkor kapnak érdemi támogatást a dolgozóktól, ha őszintén tájékoztatják őket, választ adnak, és hasznosítják javaslatukat.

A feladatok végrehajtását jelentősen elősegíthetjük azzal, ha termelési tevékenységünket összekapcsoljuk az olyan politikai feladatok végrehajtásával is, mint a szakszervezeti választások, a KISZ kongresszusára való készülődés, az országgyűlési képviselők és tanácsstagok választása. A párt és szakszervezetek, a gazdasági vezetők *segítsék elő a dolgozók kezdeményezését a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójának munkasikereivel való méltó megünneplésére.*